

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัด ศรีสะเกษ
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๐ เดือน สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๘

=====

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล : นายอนันต์ ศิริเรือง

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ : ๑๑๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลตาโกน อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

โทรศัพท์ : ๐๘๕-๐๒๖-๓๕๓๕ Facebook : อนันต์ สิริเรือง , ศูนย์ ศพก.อำเภอเมืองจันทร์ Line : อนันต์

ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๐๖ ปัจจุบันอายุ ๖๒ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ประโยชน์วิชาชีพเทคนิค

สถาบันการศึกษา เกษตรกรรมศรีภูมิ สุรินทร์

คณะ/สาขาวิชา บริหารธุรกิจการเกษตร

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๑๖๕,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย การทำเกษตรแบบผสมผสานและการบริหารจัดการพื้นที่
อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๓.๑ การลดต้นทุนการผลิตข้าว

๓.๒ ดินและปุ๋ย

๓.๓ การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

๓.๔ การเลี้ยงสัตว์

๓.๕ ไร่นาสวนผสม

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน...๑๐...หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน...๖...หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) การลดต้นทุนการผลิต
- ๒) การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช
- ๓) การทำประมง
- ๔) การทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ
- ๕) การทำสารชีวภัณฑ์
- ๖) การทำบัญชีครัวเรือน

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน...๒...หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) เกษตรทฤษฎีใหม่
- ๒) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน...๒...หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
- ๒) การบริหารพื้นที่

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนำจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรเด่นของ ศพก. คือการนาโยนลดต้นทุนการผลิต โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- ๑) ลดต้นทุนการผลิตใช้เมล็ดพันธุ์น้อยกว่าวิธีดำนแบบดั้งเดิม ลดค่าแรงงาน
 - ๒) ประหยัดเวลาและแรงงาน สามารถโยนกล้าได้รวดเร็ว ครอบคลุมพื้นที่กว้างในเวลาไม่นาน
เหมาะกับสถานการณ์ที่แรงงานภาคเกษตรขาดแคลน
 - ๓) เพื่อให้ต้นข้าวเจริญเติบโตดี ต้นข้าวที่โยนลงแปลงมีระยะห่างพอเหมาะ ไม่แน่นเกินไป
รากชอนไชได้ดี แข็งแรง ลดการแย่งอาหารและแสงแดด
 - ๔) ควบคุมวัชพืชและโรคได้ง่ายขึ้น แอวไม่แน่น ทำให้แสงแดดส่องถึงพื้นดิน วัชพืชขึ้นน้อยลง
 - ๕) เพิ่มผลผลิตการจัดระยะปลูกที่เหมาะสมทำให้ข้าวแตกกอดี ได้รวงข้าวสมบูรณ์มากขึ้นเมื่อเทียบกับการหว่านหรือดำนแบบแน่น ๆ ลดความชื้นแฉะเกินไป จึงช่วยลดการเกิดโรคแมลงศัตรูพืช
- โดยใช้วิธีการสาธิตวิธีทำแต่ละขั้นตอนเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรที่สนใจ โดยมีเนื้อหาวิชาดังนี้

วัสดุที่ใช้

- ๑) เมล็ดพันธุ์ข้าว
- ๒) ถาดเพาะกล้า
- ๓) ดินละเอียด

ขั้นตอนการทำ

- ๑) แช่เมล็ดพันธุ์ข้าวในน้ำ ๑ คืน
- ๒) เตรียมถาดเพาะกล้า โดยโรยดินละเอียด ลงในถาดประมาณครึ่งหลุม
- ๓) โรยเมล็ดข้าวที่งอกแล้ว ๓-๔ เมล็ดต่อหลุม
- ๔) โรยดินกลบและรดน้ำให้ชุ่ม ต้นกล้าจะงอกภายใน ๓-๔ วัน
- ๕) เตรียมดินให้เหมาะสมกับการโยนกล้า โดยมีน้ำขังเล็กน้อย
- ๖) เมื่อต้นกล้าอายุ ๑๒-๑๖ วัน หรือสูงประมาณ ๓-๕ นิ้ว สามารถนำไปโยนได้ใช้ต้นกล้า
ประมาณ ๕๐-๙๐ ถาดต่อไร่
- ๗) โยนต้นกล้าให้กระจายทั่วแปลง โดยให้ส่วนรากที่มีดินติดอยู่จุ่มลงดินก่อน หลังจากโยนกล้า ๑-๓ วัน
ค่อยๆ เพิ่มระดับน้ำในแปลงให้สูงขึ้นประมาณ ๕-๑๐ เซนติเมตร เพื่อควบคุมวัชพืช ใส่ปุ๋ยตามปกติ

การสาธิตการทำนาโยน

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอเมืองจันทร์ ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอจัดทำข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนา ศพก. เพื่อส่งให้สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ จัดทำเป็นแนวทางแผนพัฒนา ศพก.ของจังหวัดต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. สถานการณ์ของ ศพก.

๑.๑ บทบาทหน้าที่ของ ศพก.

- ๑.๑.๑ เป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรของชุมชน
- ๑.๑.๒ ให้คำแนะนำ ปรัชษา และแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร
- ๑.๑.๓ ให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร
- ๑.๑.๔ เป็นจุดศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตร
- ๑.๑.๕ เชื่อมโยงเครือข่ายในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรทั้งภาครัฐและเอกชน

๑.๒ ปัญหาหรืออุปสรรคของ ศพก. ที่พบ

- ๑.๒.๑ เกษตรกรยังบางรายไม่ทราบว่า มี ศพก. ในพื้นที่ ที่จะเข้ามาศึกษา หาความรู้ได้
- ๑.๒.๒ งบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะ ศพก.เครือข่าย
- ๑.๒.๓ ศพก.เครือข่าย ไม่มีวัสดุอุปกรณ์สาธิตและป้ายวิชาการในการให้ความรู้
- ๑.๒.๔ ศพก.เครือข่าย มีงบประมาณสนับสนุนน้อย ขาดแรงจูงใจในการพัฒนา

๑.๓ จุดแข็งหรือความโดดเด่นของ ศพก.

๑.๓.๑ ประธาน ศพก.ที่เป็นเกษตรกรต้นแบบ มีความรู้ในด้านการเกษตรนั้น ๆ ที่ตนเองปฏิบัติอยู่ สามารถถ่ายทอดให้กับเกษตรกร นักเรียน นักศึกษาที่สนใจได้อย่างทอ่งแท้ มีองค์ความรู้ด้านการเกษตรและสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ดี

๑.๓.๒ มีความเสียสละ อดทน และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

๑.๓.๓ ยอมรับสิ่งใหม่ๆ พร้อมเรียนรู้และศึกษาหาความรู้มาพัฒนาศูนย์ ศพก.

๑.๔ จุดอ่อนของ ศพก.

๑.๔.๑ ศพก.มีบทบาทหน้าที่ผิดชอบหลากหลายทั้งในชุมชน และ หน่วยงานราชการที่ ทำให้ไม่มีเวลาดูแลและบริหารจัดการพื้นที่ให้พร้อมตลอดเวลา

๑.๔.๒ ศูนย์ ศพก.เครือข่าย บางพื้นที่ ยังไม่เป็นที่รู้จักของคนในชุมชน ทำให้มีผู้มาใช้บริการน้อย มีความรู้ความสามารถ แต่ขาดทักษะในการถ่ายทอดความรู้

๑.๔.๓ ศพก.บางแห่ง ยังไม่มีความพร้อมด้านอาคารสถานที่และวัสดุในการถ่ายทอดความรู้

๑.๕ โอกาสของ ศพก. ที่จะนำสู่การพัฒนา

๑.๕.๑ ประธาน ศพก. พร้อมที่จะพัฒนาตนเองในการเป็นผู้ถ่ายทอดที่ดี

๑.๕.๒ สามารถเข้าถึงหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำให้มีการบูรณาการหน่วยงานที่ หลากหลาย มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนและปัจจัยการผลิตมากขึ้น

๑.๕.๓ มีงบประมาณและปัจจัยด้านการผลิตมาสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

๑.๕.๔ สร้างเครือข่ายด้านการตลาด การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และมีการแลกเปลี่ยนรู้ด้านการเกษตรใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา

๑.๕.๕ มีโอกาสประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ ทำให้เป็นที่รู้จัก และสร้างความน่าเชื่อถือ

๒. สิ่งที่ยากพัฒนา/ปรับเปลี่ยน

๒.๑ ประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนรู้จักศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพิ่มขึ้น

๒.๒ จัดทำป้ายที่แสดงให้เห็นว่าบริเวณดังกล่าวเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๒.๓ จัดทำบอร์ดความรู้เชิงวิชาการที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เกษตรกรและผู้สนใจในทุกศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อให้เกษตรกร หรือผู้ที่สนใจสามารถเข้ามาศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

๒.๔ จัดตั้งฐานเรียนรู้ที่ชัดเจนในทุกศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๒.๕ อยากรู้ ศพก.เครือข่ายมีเกษตรกรรุ่นใหม่ ๆ หรือเป็น young smart farmer ที่เข้ามาร่วมกันบูรณาการ และขับเคลื่อนงานโดยใช้นวัตกรรมที่ทันสมัย

๓. ภาพในอนาคต ๕ ปี อยากรู้ให้เป็นอย่างไร

๓.๑ ศพก.หลัก และ ศพก.เครือข่าย เป็นที่รู้จัก และมีการยอมรับเพิ่มมากขึ้น

๓.๒ ศพก.หลัก และ ศพก.เครือข่าย มีความพร้อมในทุกๆด้าน หน่วยงานรัฐและเอกชน พร้อมให้การสนับสนุน

๓.๓ ศพก.หลัก และ ศพก.เครือข่าย มีองค์ความรู้และความพร้อมในถ่ายทอดความรู้อยู่ตลอดเวลา

๓.๔ มีสินค้าได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานอินทรีย์

๓.๕ ศพก.มีการใช้นวัตกรรมที่ทันสมัย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๔. สินค้าโดดเด่นที่สร้างเศรษฐกิจให้กับชุมชน

๔.๑ ข้าวหอมมะลิ

๔.๒ สินค้าด้านปศุสัตว์ เช่น สุกร ไก่พื้นเมือง โคเนื้อ

๔.๓ สินค้าแปรรูป เช่น ข้าวกล้อง

๕. เทคโนโลยี นวัตกรรมที่ใช้ในการขับเคลื่อน ศพก.

๕.๑ การใช้ปุ๋ยหมักพืชทดแทนสารเคมี

๕.๒ การใช้น้ำหมักชีวภาพทดแทนสารเคมี

๖. ความเห็นเพิ่มเติมหรือข้อเสนอแนะ

๖.๑ อยากรู้ให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาส่งเสริมสนับสนุน ศพก.เพิ่มมากขึ้นและต่อเนื่อง

๖.๒ อยากรู้ให้สนับสนุนงบประมาณให้ ศพก.เครือข่ายเพิ่มมากขึ้น และ สนับสนุนทุกๆ ศพก.เครือข่าย

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอเมืองจันทร์ มีขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) มีขั้นตอนดังนี้

๑) เริ่มจากเกษตรกรต้นแบบร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ เช่น สภาพภูมิอากาศ สภาพเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรในพื้นที่ วิเคราะห์ศักยภาพของ ศพก. และระบุปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในเขต ศพก.

๒) กำหนดทิศทางและเป้าหมาย โดยระบุภาพที่อยากเห็นในอนาคตของ ศพก. และเป้าหมายเกษตรกรเข้าศึกษาเรียนรู้เพิ่มที่ราย

๓) การวางแผนกิจกรรม โดยจัดทำแผนราย ศพก. โดยแปลงปัญหาและความต้องการของเกษตรกรออกมาเป็นกิจกรรม

๔) การประชุมรับรองแผนราย ศพก. โดยการประชุมคณะกรรมการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ รับฟังความคิดเห็น/ปรับปรุงเหมาะสม

๕) การขับเคลื่อนและติดตามแผน โดยการจัดทำปฏิทินการดำเนินงาน ติดตามประเมินผลและทบทวนแผน อย่างน้อยปีละครั้ง

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร่งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบ ใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

เริ่มจากตัวลุงอนันต์ ศิริเรือง ชอบในการทำการเกษตร เดิมทำสวนเกษตรผสมผสานในพื้นที่ ปลุกข้าว ไม้ผล พืชผักต่างๆ เลี้ยงสัตว์ เช่น โค ไก่พื้นบ้าน เป็ดเนื้อ กระบือ ปลา ได้เป็นหมอดินอาสาของชุมชน ตรวจดินให้กับสมาชิก กลุ่มแปลงใหญ่ของอำเภอเมืองจันทร์ สมาชิกศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน และเกษตรกรที่มีความสนใจจะรับการตรวจ วิเคราะห์ดิน เป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านช่วยเกษตรกรในหมู่บ้านขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร เป็น รองประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอเมืองจันทร์ ช่วยติดตามการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ เป็นสมาชิกแปลง ใหญ่ข้าวบ้านตาโกน หมู่ที่ ๑ ตำบลตาโกน ได้ร่วมกิจกรรมทางเกษตรกับหลายๆหน่วยงานทำให้ นอกจากได้เข้าร่วม การอบรมหลายหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณภาพผลผลิตและการทำการเกษตรที่ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มรายได้ ทั้งมีความ สนใจและชื่นชอบในการทำการเกษตร ซึ่งการทำนาในตอนแรกก็มีความคิดที่จะลดต้นทุนการผลิตโดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ ทั้งทำนาดำ นาหว่าน นาหยอด นาโยน เพื่อมีกิจกรรมการพัฒนาแบบครบวงจรเพื่อให้เกิดการเกื้อกูล หนุนเสริมกัน โดยมุ่งหวังให้เกษตรกรเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ วิธีคิด วิธีทำใหม่ในการพัฒนาอาชีพ ที่มุ่งเน้นให้เกิด การลดต้นทุน พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการผลิต เพิ่มมูลค่า สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพ ชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำ เทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาและความท้าทายที่ผลักดันให้เกิดการทำนาโยน ในปี ๒๕๖๕ พื้นที่การเกษตร ตำบลตาโกน อำเภอ เมืองจันทร์ ประสบปัญหาน้ำท่วมขังในพื้นที่ทำนา ไม่สามารถนาหว่านข้าวแห้งตามปกติได้ พื้นที่มีน้ำท่วมขังเกษตรกรที่ ประสบปัญหาได้ปรับเปลี่ยนวิธีการทำนาดำ แต่ด้วยค่าแรงในการจ้างปักดำค่อนข้างสูง และกล้าพันธุ์ข้าวที่จำหน่ายราคา แพงจึงเป็นการเพิ่มต้นทุนในการทำนาให้แก่เกษตรกร สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองจันทร์ร่วมกับนายอนันต์ ศิริเรือง ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จึงร่วมกันศึกษาเพิ่มทางเลือกในการทำนาให้ เกษตรกร ด้วยการทำนาโยนซึ่งลดต้นทุนการผลิต ประหยัดค่าแรง ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวไม่เกิน ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ ลดปัญหาการขาด แคลนเมล็ดพันธุ์ข้าว เนื่องจากเกษตรกรบางรายหว่านข้าว ๑ หรือ ๒ ไปแล้วแต่เมล็ดเน่าเพราะแช่น้ำนาน ลดปัญหาศัตรูพืช โรค และแมลงเข้าทำลายข้าว โดยใช้กล้าที่อายุ ๑๒ - ๑๕ วัน ทำนาโยน หลังจากโยน ๑๐ - ๑๕ วัน ข้าวจะตั้งตัวได้เร็ว แตกกอดี เกษตรกรปรับเปลี่ยนวิธีการทำนาปลูกข้าวแบบใหม่ที่ประหยัดเมล็ดพันธุ์และลดต้นทุนการผลิต โดยการนำต้นกล้าข้าวที่เพาะใน ถาดแล้วไปโยนลงในแปลงนา เพื่อทดแทนการดำนาด้วยคนหรือเครื่องปักดำ วิธีนี้ช่วยให้ควบคุมวัชพืชได้ดี แตกกอได้ดีกว่านา หว่าน และมีประสิทธิภาพในการผลิตข้าวอินทรีย์ผลผลิตที่ได้คุณภาพ

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีแนวคิดการในการทำเกษตรแบบลดต้นทุนเพิ่มผลผลิต โดยการลดใช้ปุ๋ยเคมี อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

การทำนาโยน เป็นนวัตกรรมการทำนารูปแบบใหม่ที่เหมาะสมกับพื้นที่การทำน่านำซึ่ง โดยการทำนาแบบโยนกล้าจะใช้เมล็ดพันธุ์ที่ประหยัดกว่าการทำนาในรูปแบบเดิม (ทำนาหว่านน้ำตม) นาดำ ทำให้ลดต้นทุนค่าเมล็ดพันธุ์ ง่ายลดภาระแรงงาน ซึ่งผลผลิตไม่แตกต่างกับการทำนารูปแบบเดิม อีกทั้งยังสามารถควบคุมวัชพืชได้ดีกว่า โดยสามารถลดต้นทุนการผลิตได้อย่างชัดเจน

๒) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น ขั้นตอนการทำนาโยน มีขั้นตอนสำคัญดังนี้

๑) นิยมเตรียมถาดเพาะกล้าแบบแห้ง เพราะสะดวกรวดเร็วและใช้ง่ายกว่า มีขั้นตอนคือ เริ่มจากนำขวดพลาสติกมาวางกับพื้น ซึ่งจะต้องเสมอกันโดยวางเป็นแถวตอน ๒-๕ แผ่นแล้วแต่ความสะดวกในการปฏิบัติงาน จากนั้นหว่านดินไปก่อนประมาณ ๕๐-๗๐% แล้วนำพันธุ์ข้าวไปแช่ ๑ คืน หุ้ม ๑ คืน เพื่อให้ข้าวแห้ง จึงค่อยหว่าน เมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์ในอัตราประมาณ ๓-๕ กิโลกรัม/๕๐-๖๐ ถาด (๕๖๑ หลุม/ถาด) หรือ ๗๐-๘๐ ถาด (๔๓๔ หลุม/ถาด) โรยดินตามลงไปให้เต็มเสมopakหลุมพอดี (อย่าให้ดินล้นปากหลุมเพราะจะทำให้รากข้าวพันกัน และเวลาโยนต้นกล้าก็จะไม่กระจายตัว)

๒) สำหรับการให้น้ำระยะแรก ต้องให้เป็นฝอยละเอียดระวังอย่างให้เมล็ดข้าวกระเด็นหรือให้น้ำท่วมพื้นแปลง ซึ่งน้ำจะซึมเข้ากันหลุมถาดเอง ต้องรักษาความชื้นจนกว่าข้าวจะงอก หากมีฝนตกให้หาวัสดุคลุมเช่น กระสอบ ป่าน ขาแลนท์ ฟางข้าวมาคลุมจนกว่าข้าวจะงอก ซึ่งสามารถเพาะเมล็ดในร่มได้ เมื่อต้นกล้าอายุ ๑๒-๑๖ วัน นำไปโยนได้ทันที ความยาวต้นกล้าประมาณ ๓-๕ นิ้ว (แล้วแต่ความอุดมสมบูรณ์ของดินเพาะ) โดยใช้พื้นที่เพาะ ถาดประมาณ ๑๕ และ ๒๐ ตารางเมตร/๕๐-๖๐ ถาด และ ๗๐-๘๐ ถาด สามารถโยนได้ประมาณ ๑ ไร่

๓) ก่อนทำนาให้พักแปลงนาให้แห้งอย่างน้อย ๑ เดือน เพื่อให้ข้าววัชพืชพันธุ์ระยะพักตัวหรือให้เมล็ดข้าวร่วง ในนาที่พร้อมที่จะงอกให้ได้มากที่สุด ซึ่งข้าววัชพืชก็คือ ข้าวที่เกิดจากการผสมข้ามระหว่างข้าวป่าที่พบทั่วไปในธรรมชาติกับข้าวปลูก เช่น ข้าวหาง ข้าวตืด และข้าวแดง ซึ่งข้าววัชพืชทั้ง ๓ ชนิด เป็นปัญหาร้ายแรงส่วนใหญ่ เป็นลักษณะที่ชาวนาไม่ต้องการ จากนั้นให้ขังน้ำในแปลง ๑ คืน และปล่อยให้น้ำแห้งเองเพื่อล่อให้ข้าววัชพืชงอก ขึ้นมาเต็มที (ไม่ควรพ่นสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช) แล้วไถกลบทุบเป็นปุ๋ย ควรล่อวัชพืชอย่างน้อย ๑ ครั้ง ไถเตรียมดินเหมือนนาดำหรือนาหว่านนํ้าตามทั่วไป แต่ปรับเทือกให้สม่ำเสมอมากที่สุด ในกรณีที่เป็นดินเหนียว รุ่ง เข้าให้โยนต้นกล้าได้ ถ้าเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินทรายหลังปรับเทือกให้โยนกล้าได้ทันที

๔) ขณะโยนต้นกล้าในแปลงควรมีน้ำขลุกขลิกหรือมีเล็กน้อย และให้ดินถอยหลังโยน จับกล้าให้เต็มมือ โดยวัดหางย มือโยนต้นกล้าขึ้นสูงกว่าระดับศิระชะ ต้นกล้าจะกระจายตัวพุ่งลงตั้งตรงกับเอนเล็กน้อย หากเห็นว่าต้นข้าวห่างกัน ให้โยนเพิ่มเติมได้ วิธีโยนสามารถนำอุปกรณ์คล้ายเรือลงในแปลงนาได้ เพื่อใส่ถาดเพาะกล้าครั้งละหลายๆ และ สะดวกในการโยนหรือถอนต้นกล้าใส่ภาชนะ หรือถ่วงน้ำหนักไปโยนในนาก็ได้ ซึ่งเกษตรกร ๑ คน สามารถโยนต้นกล้าได้ ๓-๕ ไร่/วัน

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว	พื้นที่ปลูกจำนวน	๒๕	ไร่
๑.๒) ไม้ผล	พื้นที่ปลูกจำนวน	๑	ไร่
๑.๓) พืชผักสวนครัว	พื้นที่ปลูกจำนวน	๑	ไร่

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๕ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลานิล	จำนวน	๒,๐๐๐	ตัว
๒.๒) ปลาตะเพียน	จำนวน	๓,๐๐๐	ตัว
๒.๓) ปลาปึก	จำนวน	๑๐๐	ตัว
๒.๔) ปลาดุก	จำนวน	๒,๐๐๐	ตัว

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๔ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) โคพื้นเมือง	จำนวน	๘	ตัว
๓.๓) ไก่พื้นเมือง	จำนวน	๑๕๐	ตัว
๓.๔) เป็ดเนื้อ	จำนวน	๔๐	ตัว

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) ไม้เศรษฐกิจ	จำนวน	๑๐๐	ต้น
๔.๒) ส้มโอ	จำนวน	๒๕	ต้น
๔.๓) มะม่วง	จำนวน	๒๕	ต้น

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้

๑) สินค้า...ข้าว...มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าไถ	เป็นเงิน	๕๐๐	บาท/ไร่
๑.๒) ค่าเมล็ดพันธุ์	เป็นเงิน	๒๕๐	บาท/ไร่
๑.๓) ค่าปุ๋ย	เป็นเงิน	๕๐๐	บาท/ไร่
๑.๔) ค่าแรงงาน	เป็นเงิน	๕๐๐	บาท/ไร่
๑.๕) ค่ารถเกี่ยวข้าว	เป็นเงิน	๖๐๐	บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๒,๗๕๐ บาท/ไร่

รายได้ ๕,๕๓๔ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรกรณีแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน ได้จาก พืชผักสวนครัว

เฉลี่ยรายได้วันละ ๑๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ ได้จาก ไก่บ้าน เป็ดเนื้อ

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๕๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน ได้จาก ปลานิล ปลาตะเพียน ปลาดุก กบ ไก่พื้นเมือง หมู โคพื้นเมือง

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๑,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี ได้จาก ข้าว

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๖๙,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีบทบาทสำคัญทั้งในระดับบุคคล เกษตรกรรายอื่น และชุมชน โดยสามารถแจกแจงประโยชน์ที่ได้รับ ดังนี้

๑. ประโยชน์ต่อตนเอง (เกษตรกรเจ้าของศูนย์/เกษตรกรต้นแบบ)

- ๑.๑ ได้พัฒนาความรู้และทักษะด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่องจากการอบรมและปฏิบัติจริง
- ๑.๒ สามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต และสร้างรายได้ที่มั่นคงยั่งยืน
- ๑.๓ มีโอกาสเป็นผู้นำทางวิชาการเกษตรในพื้นที่ และได้รับการยอมรับจากชุมชน
- ๑.๔ ได้พัฒนาทักษะการจัดการ การสื่อสาร และถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่น
- ๑.๕ สร้างความภาคภูมิใจที่ได้เป็นต้นแบบในการพัฒนาการเกษตร

๒. ประโยชน์ต่อเกษตรกรรายอื่น

- ๒.๑ ได้รับองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสม สามารถนำไปปรับใช้ในแปลงของตนเอง
- ๒.๒ มีสถานที่เรียนรู้ ดูงาน และทดลองปฏิบัติจริง โดยไม่ต้องลงทุนสูง
- ๒.๓ ลดการลองผิดลองถูก เพราะมีตัวอย่างที่พิสูจน์แล้ว
- ๒.๔ ได้รับแรงบันดาลใจและกำลังใจในการพัฒนาการเกษตรของตนเอง
- ๒.๕ มีเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๓. ประโยชน์ต่อชุมชน

- ๓.๑ ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรที่เป็นรูปธรรมและใกล้บ้าน
- ๓.๒ สร้างเครือข่ายเกษตรกรที่เข้มแข็งและช่วยเหลือกันได้จริง
- ๓.๓ ส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชน ด้วยการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และมีตลาดที่มั่นคงมากขึ้น
- ๓.๔ ชุมชนมีความมั่นคงทางอาหาร เพราะเกษตรกรผลิตได้อย่างมีคุณภาพและเพียงพอ
- ๓.๕ เกิดการรวมกลุ่ม ทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน และสร้างความสามัคคี
- ๓.๖ เป็นต้นแบบการพัฒนาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การนาโยนช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ศพก. และชุมชนได้หลายด้าน ดังนี้

๑. การประหยัดต้นทุน: การทำนาโยนจะใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวเพียง ๕-๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ และต้นทุนสำหรับอุปกรณ์ก็ไม่แพง โดยถาดในการเพาะกล้าจะมีราคาอยู่ที่ ๗-๘ บาท และยังสามารถใช้ได้หลายรอบอีกด้วย

๒. ประหยัดพื้นที่: การประหยัดพื้นที่ไม่ได้หมายถึงประหยัดในที่นาของเรา แต่หมายถึงการประหยัดพื้นที่ส่วนที่เพาะกล้า สาเหตุที่ประหยัดพื้นที่ก็คือ ในช่วงที่เราทำการเพาะกล้าเราจะใส่ข้าวผสมกับดินไว้ในถาด ซึ่งใช้ที่เพียงนิดเดียวเราก็

๓. ประหยัดแรงงาน: การทำนาโยนจะใช้คนจำนวนไม่มาก เพราะแค่นำต้นกล้าที่เราเพาะไปโยนในนา ซึ่งเกษตรกร ๑ คน สามารถโยนต้นกล้าได้ ๓-๕ ไร่/วัน โดยที่ไม่ต้องลงแรงไปดำนา

๔. เติบโตได้ดี: การทำนาโยนต้นข้าวเจริญเติบโตและแข็งแรงการแตกกอได้ดีมาก และเร็วกว่าวิธีอื่นๆ จำนวนต้นหรือกอมีมากกว่านาปักดำ การจัดการด้านโรคและแมลงได้ง่าย ได้ผลผลิตสูง และผลผลิตมีคุณภาพมาตรฐาน

๕. สามารถต่อยอดเพื่อสร้างรายได้เพิ่ม: โดยการนำถาดเพาะที่เราเพาะกล้าของเราแล้ว ยังสามารถนำถาดที่ใช้เสร็จแล้วมาใช้เพาะต้นกล้าต่อได้ และนำต้นกล้าที่เราเพาะนำไปขายต่อซึ่งสามารถเพิ่มรายได้ให้กับเราอีกทางหนึ่ง

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๑. ลดการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช

การทำนาโยนช่วยให้ต้นกล้ามีระยะห่างและแข็งแรงกว่าวิธีอื่น ทำให้สามารถควบคุมและลดปริมาณวัชพืชได้ดีกว่าการทำนาหว่านน้าตม ทำให้ลดการพึ่งพาสารเคมีกำจัดวัชพืช.

๒. ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์

การทำนาโยนเป็นทางเลือกหนึ่งในการทำเกษตรอินทรีย์หรือแบบปลอดสารพิษ ช่วยลดการใช้สารเคมีในทุกประเภท ส่งผลให้คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น.

๓. ปรับปรุงระบบนิเวศนา

เมื่อรวมกับการทำเกษตรอินทรีย์ การทำนาโยนช่วยปรับปรุงระบบนิเวศในผืนนา ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น และส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่นา.

๔. ลดการใช้เมล็ดพันธุ์

การใช้เมล็ดพันธุ์น้อยลง (๓-๕ กิโลกรัม/ไร่) เมื่อเทียบกับการหว่านน้าตม ช่วยลดภาระทรัพยากรในการผลิตเมล็ดพันธุ์ และส่งเสริมการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ.

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นสภาพภูมิประเทศ ดิน น้ำ สภาพอากาศ รวมถึงชนิดพืชที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก และรูปแบบการเลี้ยงสัตว์ที่สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ นอกจากนี้ยังมีข้อมูลด้านปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ ทำให้สามารถวางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนาการเกษตรที่เหมาะสม ตลอดจนเป็นแหล่งให้คำปรึกษา ถ่ายทอดความรู้ และส่งเสริมการปรับใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

การดำเนินงานของศูนย์ฯ มีบทบาทสำคัญในการให้บริการแก่เกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑) การเป็นจุดอบรมและศึกษาดูงาน เปิดพื้นที่ของศูนย์เรียนรู้ให้เกษตรกร นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนเข้ามาศึกษาดูงาน เรียนรู้วิธีการทำเกษตร เทคนิคการจัดการฟาร์ม รวมถึงนวัตกรรมทางการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตน

๒) การเป็นวิทยากร ทำหน้าที่เป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ อาทิ การเลี้ยงสัตว์ การทำปุ๋ยหมัก การทำบัญชีครัวเรือน การทำน้ำหมักชีวภาพ การทำนา เพื่อให้ผู้เข้าเรียนรู้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง

๓) การเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกร กลุ่มองค์กรเกษตรกร และหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน ผ่านการจัดประชุม เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาการเกษตรอย่างต่อเนื่อง

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีบทบาทสำคัญในการให้บริการเกษตรกร โดยเฉพาะด้านการแก้ไขปัญหาและการให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ประธานและคณะกรรมการศูนย์ฯ ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและพี่เลี้ยงให้แก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาในการผลิต การจัดการทรัพยากร และการตลาด ตลอดจนการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐหรือภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้แนวทางแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ศพก. ยังมีระบบการรับเรื่องร้องเรียนและข้อเสนอแนะจากเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อสะท้อนปัญหาที่แท้จริงในชุมชน นำมาวิเคราะห์และหาวิธีการแก้ไขอย่างเหมาะสม โปร่งใส และตรวจสอบได้ การให้บริการในด้านนี้จึงเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นแก่เกษตรกร อีกทั้งยังเป็นกลไกที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ให้เป็นไปอย่างยั่งยืน

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารและด้านวิชาการเกษตรของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้และข้อมูลที่ถูกต้อง ทันสมัย และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยมุ่งเน้นการให้บริการแก่เกษตรกรและประชาชนในชุมชน ทั้งนี้ประกอบด้วย

๑) ด้านข้อมูลข่าวสาร ศพก.ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร เช่น สถานการณ์การผลิตและการตลาด แนวโน้มราคา นโยบายและมาตรการสนับสนุนจากภาครัฐ รวมถึงข้อมูลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเกษตร เช่น ศัตรูพืช ภัยแล้ง หรือน้ำท่วม เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผนการผลิตได้อย่างเหมาะสม

๒) ด้านวิชาการเกษตร ศพก.ให้บริการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิตสินค้าเกษตร เช่น การจัดการดินและน้ำ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมีอย่างเหมาะสม การผลิตพืช ปศุสัตว์ และประมงที่สอดคล้องกับหลักการเกษตรที่ดี รวมถึงการส่งเสริมเกษตรกรให้ใช้วิธีการผลิตที่ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการจัดอบรม ศึกษาดูงาน และสาธิตเทคนิคการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดและขยายผลองค์ความรู้ด้านการเกษตรไปสู่การปฏิบัติของเกษตรกร โดยมีช่องทางหลัก ๆ ดังนี้

๑) การจัดอบรม/ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมผ่านการอบรมให้เกษตรกรสามารถปฏิบัติจริง

๒) การสาธิตและแปลงเรียนรู้ ใช้พื้นที่ของ ศพก. เป็นแปลงสาธิตเพื่อให้เกษตรกรได้เห็นผลลัพธ์จริง และเรียนรู้วิธีการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม

๓) การศึกษาดูงาน/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พาเกษตรกรไปศึกษาดูงานทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ เพื่อเปิดมุมมองใหม่ ๆ และเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบ

๔) การประชุมกลุ่มเกษตรกร/ชุมชน ใช้เวทีประชุมเป็นช่องทางแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

๕) สื่อสารผ่านสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น วิทยุออนไลน์ และ Facebook

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

๑) ด้านการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี ดังนี้

(๑) เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ ให้เกษตรกรได้เรียนรู้และนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตน

(๒) ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิต การลดต้นทุน การเพิ่มคุณภาพสินค้าเกษตร

(๓) สนับสนุนการจัด ฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ จังหวัด หรือหน่วยงานอื่น

๒) ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชน ดังนี้

(๑)ทำหน้าที่เป็น ศูนย์กลางในการรวมกลุ่มเกษตรกร เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกร

๓) ด้านการสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

(๑) เป็นพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่เกษตรใช้ในการ สาธิต ทดลอง และจัดกิจกรรมส่งเสริม

(๒) มีบทบาทเป็น แหล่งข้อมูลชุมชน สำหรับหน่วยงานที่ต้องการใช้ข้อมูลด้านเกษตรในพื้นที่

๔) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมท้องถิ่น ดังนี้

(๑)เชื่อมโยงการผลิตกับตลาด (เช่น ตลาดชุมชน ตลาดเกษตรอินทรีย์)

(๒) สนับสนุนให้เกษตรกรมี รายได้เสริม เช่น แปรรูปผลผลิต

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

ได้ดำเนินบทบาทของประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อให้การขับเคลื่อนศูนย์ฯ ให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑) บทบาทด้านการเป็นผู้นำ

(๑) กำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ และเป้าหมายการดำเนินงานของศูนย์

(๒) เป็นผู้ประสานความร่วมมือระหว่างเกษตรกร คณะกรรมการ หน่วยงานราชการ และองค์กรในพื้นที่

(๓) กระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการพัฒนา

๒) บทบาทด้านการบริหารจัดการ

(๑) วางแผนและกำกับดูแลการดำเนินงานศูนย์ฯ ให้มีความเป็นระบบ มีความพร้อมสำหรับการถ่ายทอดความรู้

๓) บทบาทด้านการส่งเสริมและพัฒนา

(๑) สนับสนุนการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการเกษตร

(๒) สนับสนุนการพัฒนาอาชีพเกษตรกรให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

๔) บทบาทด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน

- (๑) เปิดโอกาสให้เกษตรกรและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนกิจกรรม
- (๒) เป็นศูนย์กลางในการสร้างเครือข่ายเกษตรกรและเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ
- (๓) ทำหน้าที่เป็นตัวแทนเกษตรกรในการเสนอแนวทางการพัฒนาต่อภาครัฐและเอกชน

๕) บทบาทด้านการติดตามและประเมินผล

- (๑) ตรวจสอบความก้าวหน้าและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์
- (๒) นำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น
- (๓) รายงานผลต่อหน่วยที่เกี่ยวข้อง

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

ความภาคภูมิใจสูงสุดของการเป็น ศพก. คือการได้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการเกษตรในชุมชนอย่างยั่งยืน ทั้งการสร้างความรู้ รายได้ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นให้กับเกษตรกร โดยสรุปได้ดังนี้

๑) เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ภาคภูมิใจที่ได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์การทำเกษตรที่ถูกต้องเหมาะสม และทันสมัย ให้แก่เกษตรกรรายอื่น

๒) มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเกษตรกร ได้ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตร ทั้งด้านการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร

๓) สร้างเครือข่ายและความเข้มแข็งให้เกษตรกร ภูมิใจที่ได้เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงเกษตรกรในพื้นที่ให้เกิดความร่วมมือ แบ่งปันองค์ความรู้ และสร้างพลังเครือข่ายที่เข้มแข็ง

๔) พัฒนาเกษตรกรต้นแบบและลูกหลานเกษตรกร เป็นแรงบันดาลใจให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ และเยาวชนในชุมชนได้เห็นคุณค่าและหันกลับมาประกอบอาชีพเกษตรอย่างยั่งยืน

๕) ยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชน ภูมิใจที่การทำงาน ศพก. ช่วยยกระดับรายได้ ลดหนี้และสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับชุมชน

๖) มีส่วนร่วมขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐสู่พื้นที่ ศพก. ถือเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงเกษตรกรกับหน่วยงานรัฐ ทำให้แผนงาน โครงการ และนโยบายต่าง ๆ เข้าถึงชุมชน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

ความเป็นผู้นำของประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีทั้งในรูปแบบทางการ และไม่เป็นทางการ ดังนี้

(๑.) ความเป็นผู้นำแบบทางการ

เป็นบทบาทที่ได้รับการแต่งตั้งและมอบหมายจากหน่วยงานราชการหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน ได้แก่

๑. การบริหารจัดการศูนย์ โดยมีการวางแผนการดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร และเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่

๒. เป็นตัวแทนติดต่อประสานกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขอรับการสนับสนุนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลด้านการเกษตร

๓. จัดอบรม ถ่ายทอดความรู้ และสนับสนุนการเรียนรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่

๔. เป็นตัวแทนของชุมชนในการแสดงบทบาทในเวทีการประชุมสัมมนา และนำเสนอแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตร

(๒.) ความเป็นผู้นำแบบไม่เป็นทางการ

เป็นผู้นำที่เกิดจากการยอมรับจากเกษตรกรในชุมชน ได้แก่

๑. เป็นแบบอย่างที่ดี สร้างแรงบันดาลใจ ให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการพัฒนาและการปรับตัวด้านการเกษตร

๒. ช่วยแก้ไขปัญหา ให้คำปรึกษาด้านการเกษตรแก่เกษตรกรเมื่อประสบปัญหา

๓. สร้างเครือข่ายโดยใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ

๔. เป็นศูนย์รวมใจของชุมชน ได้รับการยอมรับและศรัทธาจากคนในพื้นที่จนเกิดความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ได้แสดงออกถึงความเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวมอย่างชัดเจน โดยการทุ่มเทเวลาและแรงกายในการขับเคลื่อนกิจกรรมของศูนย์ฯ แม้จะมีภารกิจส่วนตัวก็ยังมุ่งมั่นในการดูแลและสนับสนุนเกษตรกรในพื้นที่ อีกทั้งยังเสียสละผลประโยชน์ส่วนตน โดยยินดีเปิดพื้นที่การเกษตรและที่อยู่อาศัยให้เป็นแปลงเรียนรู้ต้นแบบ เพื่อให้เกษตรกรได้ศึกษาและนำไปปรับใช้ นอกจากนี้ยังสละความสะดวกสบายส่วนตัวในการเดินทางเข้าร่วมการประชุมและฝึกอบรม เพื่อแสวงหาความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ มาถ่ายทอดแก่ชุมชน อีกทั้งได้เสียสละความคิดและภูมิปัญญาที่สั่งสมมา ถ่ายทอดอย่างไม่หวงวิชาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร โดยมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างความสามัคคีและความยั่งยืนในชุมชน ยึดหลัก “ส่วนรวมมาก่อนส่วนตน” ทำให้การดำเนินงานของศูนย์ฯ ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวางและมีความยั่งยืนต่อไป

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ขยัน ซื่อสัตย์ อดทน คือหัวใจเกษตรกร

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย

๑.๑ นายอนันต์ ศิริเรือง เกษตรกรต้นแบบ เจ้าของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑.๒ นายยอดเพชร เจือจันทร์ เกษตรอำเภอเมืองจันทร์

๑.๓ นางสาวดวงทิพย์ พรหมศร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๑.๔ นางสาวพัชรินทร์ ปัญญาสูง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

กระบวนการถอดบทเรียน มีดังนี้

๒.๑ กำหนดเป้าหมายการถอดบทเรียน เช่น ต้องการเรียนรู้ความสำเร็จของกิจกรรม/ปัญหาที่พบ/แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

๒.๒ เตรียมทีมและผู้มีส่วนร่วม เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการศูนย์ฯ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ เก็บข้อมูล ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสังเกตในพื้นที่

๒.๔ วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล แยกเป็นประเด็น ปัญหา-วิธีแก้-ปัจจัยความสำเร็จ-ข้อเสนอแนะ

๒.๕ สรุปบทเรียน จัดทำเอกสาร/รายงาน

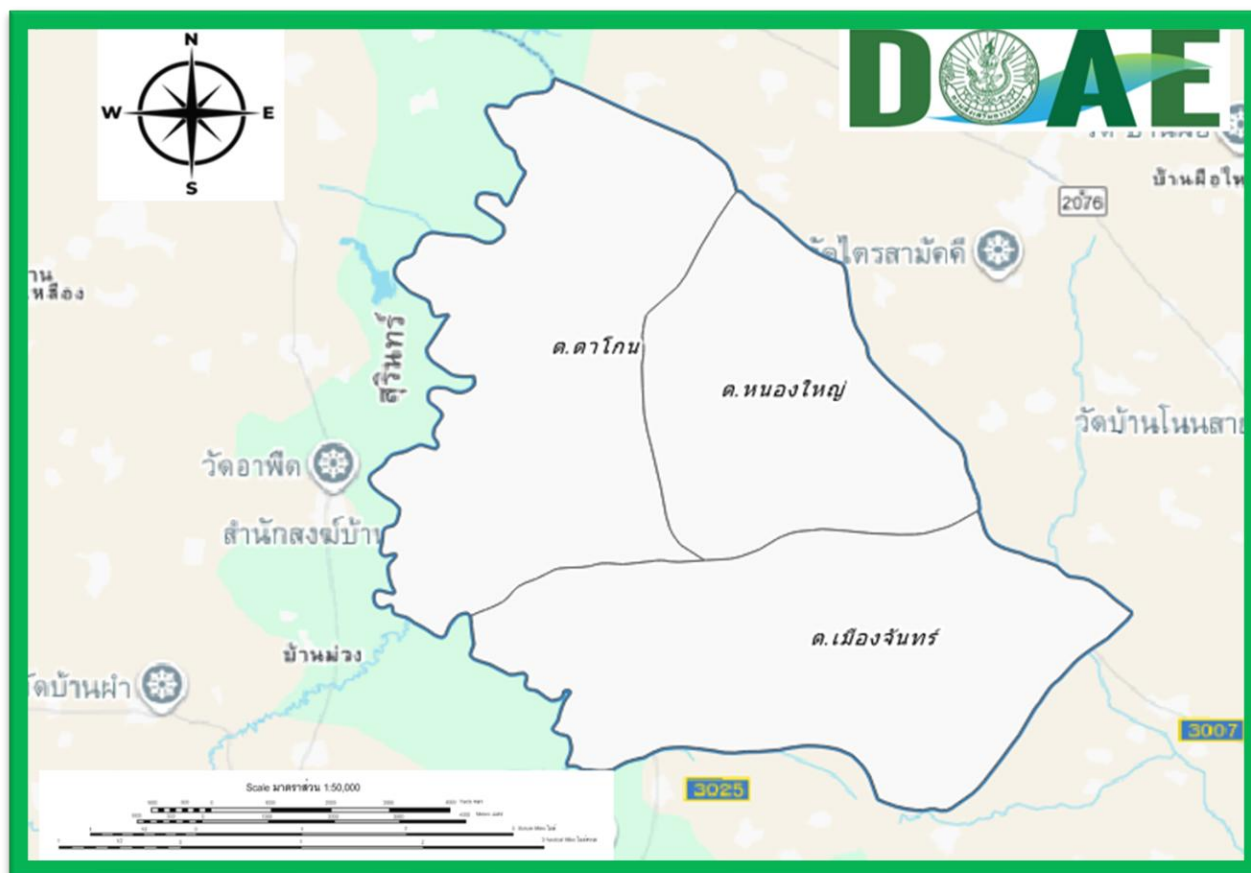
๒.๖ เผยแพร่และขยายผล ถ่ายทอดต่อผ่านเวทีประชุม อบรม ศูนย์เรียนรู้ เครือข่ายเกษตรกร

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

๓.๑ ไม่มี

ภาคผนวก

ภาคผนวก ๑ แผนที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และเครือข่าย อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

ภาคผนวก ๒ ทำเนียบคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอเมืองจันทร์ ณ จังหวัดศรีสะเกษ

 ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลักของศูนย์เครือข่าย	หมู่	ตำบล	ชื่อ-สกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์
๑	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านแก่งเลี้ยว	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๖	หนองใหญ่	นายศิริชัย มะโนรัตน์	๐๘๕๒๐๙๙๒๗๐
๒	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านสวัสดิ์	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๒๑	เมืองจันทร์	นายสุภคร ลำแดงภัย	๐๘๕๐๐๘๒๔๔๕
๓	ไร่นาสวนผสม	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑๖	เมืองจันทร์	นางบุญยืน งามศิริ	๐๙๔๓๙๘๐๗๙๑
๔	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๒๑	เมืองจันทร์	นางบุญจง ชันติวงษ์	๐๘๕๒๐๑๓๕๒๔
๕	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๘	ตาโกน	นายทองวัน นองหงอก	๐๙๕๐๘๓๕๖๔๙
๖	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑๕	เมืองจันทร์	นายถนัด ชันติวงษ์	๐๙๒๑๗๖๖๖๗๙
๗	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๖	ตาโกน	นายทองสุข ลุนลา	๐๘๗๖๔๖๕๒๕๔
๘	เศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑	ตาโกน	นายมุม ไชโย	๐๘๕๗๐๒๒๖๗
๙	เศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑๒	หนองใหญ่	นายสำเนา ทรัพย์	๐๘๐๔๗๖๘๕๒
๑๐	เศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑๐	หนองใหญ่	นางรัตนา ประสานศรี	๐๖๒๙๘๔๐๕๓๙
๑๑	เศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๙	เมืองจันทร์	นายคมเพชร ชิตภักดิ์	๐๖๕๑๒๐๖๓๕๖
๑๒	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑๔	ตาโกน	นายสมบูรณ์ จักรทอง	๐๘๙๐๖๐๒๑๑๘